

שבעה אמות] שלמטה מכתפם הגיע עד כמעט לארץ.

אלא ילפינן מארון: דאמר מר: ארון גובהו תשעה טפחים וכפורת גובהה טפה, הרי כאן עשרה טפחים.

וגמירי: דכל טונא משא דמידלי הנישא במוטות — תילתא מלעיל, שני שליש למעלה מהנושא, ותרי תילתי מלרע ושני שליש מתחת לכתף הנושא. אישתבח דלמעלה מעשרה טפחים הוה קאי הארון.

שאפילו אם לא היו הלויים אלא בגובה רגיל, דהיינו שלש אמות שהם שמונה עשר טפחים, הרי שהארון לא היה למטה מכתפם רק שני שליש של עשרה טפחים, שהם ששה טפחים ושני שליש, ועדיין הוא מורם מהארץ יותר מעשרה טפחים.⁽⁹⁾

ומקשינן להך לישנא: וליגמר ממשא, שגובה הלויים היה עשר אמות כמותו, ולמה לא נלמד מנשיאת המזבח על ידי הלויים?

ומתריצין: דילמא משה שאני. דאמר מר: אין השכינה שורה אלא על חכם, גבור, ועשיר, ובעל קומה.

אמר רב משום רבי חייא: המוציא משאוי בשבת על ראשו — חייב חטאת, שכן אנשי הוצל עושין כן. שהיו נושאים כדי מים ויין על ראשיהן מבלי לאחוז בידים.⁽¹⁰⁾ ומקשינן: וכי אנשי הוצל רובא דעלמא, שכולן נגררין אחריהם?

אלא אי איתמר, הכי איתמר: אמר רב משום רבי חייא: אחד מבני הוצל שהוציא משוי על ראשו בשבת חייב, שכן בני עירו עושין כן.

ומקשינן: ותיבטל דעתו אצל כל אדם?

אלא אי איתמר הכי איתמר: המוציא משוי על ראשו פטור. ואם תימצי לומר: צב-ב הרי אנשי הוצל עושין כן? בטלה דעתן אצל כל אדם! ולא הוי דרך הוצאה בכך.⁽¹⁾

מתניתין:

המתכוין להוציא לפניו. כגון שצרר מעות בטליתו כדי שיהיו תלוין לו מלפניו וישתמרו כראוי, ובא לו לאחוריו, שהטלית התהפכה, והמעות הגיעו לאחוריו בשעת ההוצאה, באופן שאינן משתמרין יפה —

למעלה מהראש או מהכתפיים, ואם מחשבינן מהכתפים [ככתוב בפנים] חסר קצת משליש שהרי עשר אמות של גובה הלויים חשבינן מהראש. ועיין מהרש"א.

9. טעמא דלישנא קמא דלא ילפי מארון, שכמו שמצינו בחי שנושא את עצמו כן היה בארון שהיה נושא את נושאו ולא עבודה היא, שפת אמת.

10. רש"י. משמע דבאוחזו בידו אף שהוא על ראשו הוי כדרך הנושאים ודוקא להניחו עומד על הראש לכד הוי שלא כדרך. שפת אמת.

אולם ברמב"ם מבואר שיש חילוק בין דבר קל לכבד שבדבר קל שאינו אוחזו בידו לא הוי דרך הוצאה אבל דבר כבד שתופסו בידו הוי דרך הוצאה.

1. מכאן הוכיחו תו' בד"ה ואת"ל, שגם על מקום שלא אמרינן בטלה דעתו אצל כל אדם,

הרי לאחריו ובא לו לפניו נמו, אמאי חייב, הא לא אתעביד מחשבתו?

ומתרצינן: אמר רבי אלעזר: תברא! מי ששנה זו לא שנה זו. תנא דרישא פוטר אף בסיפא, ותנא דסיפא מחייב אף ברישא, שדין אחד להם.⁽³⁾

אמר רבא: ומאי קושיא? דילמא לפניו ובא לו לאחריו היינו טעמא דפטור, דנתכוון לשמירה מעולה ועלתה בידו שמירה פחותה. ואנן סהדי דלא ניחא ליה בכך.

אבל לאחריו ובא לו לפניו, היינו טעמא דחייב, דנתכוון לשמירה פחותה ועלתה בידו שמירה מעולה, וכל שכן דניחא ליה.

אלא מאי, מה היתה הקושיא לכתחילה, שהרי רבא תירץ כה פשוט?

דיוקא דמתניתין קשיא!

דקתני רישא דמתכוון להוציא לפניו ובא לו לאחריו פטור, ומשמע שדוקא משום שעלתה בידו שמירה פחותה ממה שהתכוין. הא מתכוין לאחריו ובא לו לאחריו, כלומר שלא זו חפץ ממקומו, חייב. ולא אמרינן

פטור, לפי שלא נתקיימה מחשבתו. שכוונתו היתה לשמירה מעולה ובסוף נעשתה שמירה פחותה, והוי ליה כ"מתעסק".

אבל נתכוין להוציא לאחריו ובא לו לפניו — חייב, כדמפרש בגמרא.

באמת אמרו: האשה החוגרת בסינר ותלתה בו דבר להוציאו בשבת, בין מלפניה ובין מלאחריה, כלומר אפילו נתכונה להוציא מלפניה ובא לו לאחריה — חייבת. שכן ראוי להיות חוזר. שדרכו של סינר להתהפך, ומלכתחילה ידעה שסופו להתהפך, והרי נתקיימה מחשבתה.

רבי יהודה אומר: אף מקבלי פתקין של המלך כדי למוסרם לרצים חייבים, אפילו לא נתקיימה מחשבתן. כגון שהוציאו על מנת למוסרם לרץ זה ונתנו לרץ אחר. לפי שהדבר מצוי כשדבר המלך נחוץ ואינו מוצא רץ זה ונותנו לאחר, ועל דעת כן הוציא מלכתחילה.⁽²⁾

גמרא:

והוינן בה: מאי שנא לפניו ובא לו לאחריו דפטור, משום דלא אתעביד מחשבתו.

ולפעמים לא אמרינן כן על מקום, והיינו שאם כל העולם היו נוהגין כאותו מקום אילו היו באותו מצב, כגון שבמקום אחד סוחטין רימונים כי גדלים אצלם הרבה רמונים, בזה לא אמרינן בטלה דעתן אצל כל אדם, וכל העולם נאסר בגללן לסחוט רימונים בשבת, כי כל העולם היו נוהגין כן אילו היו להם הרבה רימונים, וחשיב דבר העומד לסחיטה.

3. לכאורה א"כ הו"ל לתנא דרישא למינקט לאחריו ובא לפניו דפטור ותנא דסיפא הו"ל למינקט לפניו ובא לו לאחריו דחייב שהוא יותר רבותא, אלא דהגמ' סברה השתא דאין חילוק ביניהם ואין רבותא בזה יותר מזה, תוד"ה תברא.

2. וכל הראשונים מפרשים דומיא דאשה

שאינן זו דרך הוצאה, שהרי אינו משתמר שם יפה.

אימא סיפא: לאחריו ובא לו לפניו הוא דחייב, שעלתה בידו שמירה מעולה. הא מתכוין לאחריו ובא לו לאחריו פטור, שאין זו דרך הוצאה.⁽⁴⁾

ומתריצין: אמר רבי אלעזר: תברא! מי ששנה זו לא שנה זו. שתנא דרישא ותנא דסיפא אכן חולקין בדין דלאחריו ובא לו לאחריו.

אמר רב אשי: מאי קושיא? דילמא סיפא "לא מיבעיא" קא אמר:

לא מיבעיא לאחריו ובא לו לאחריו דחייב, דהא איתעבידא מחשבתו. אלא אפילו לאחריו ובא לו לפניו איצטריכא ליה לאשמעינן, כי סלקא דעתך אמינא: הואיל ולא איתעביד מחשבתו לא ליחייב.

קא משמע לן: כיון דנתכוון לשמירה פחותה ועלתה בידו שמירה מעולה דחייב שאף זה נתקיימה מחשבתו. כי כל שכן דניחא ליה בכך.

ואמרינן: לאחריו ובא לו לאחריו — תנאי היא, אי חייב אי לא.

דתנאי: המוציא מעות בפונדתו ופיה למעלה, חייב.

פיה למטה — רבי יהודה מחייב וחכמים פוטריין שאין דרך הוצאה בכך לפי שהמעות נופלים.

אמר להן רבי יהודה: אי אתם מודים בלאחריו ובא לו לאחריו שהוא חייב?! על אף שאין זו דרך הוצאה. והוא הדין בפונדתו ופיה למטה.

ואמרו לו חכמים: אי אתה מודה בהוציא בלאחר ידו ורגלו שהוא פטור?! משום שלא הוציא כדרך המוציאין, הוא הדין בפונדתו ופיה למטה.

אמר רבי יהודה: אני אמרתי לחכמים דבר אחד, ש"אי אתם מודים ליי", והן אמרו לי דבר אחד ש"אי אתה מודה לנו".

אני לא מצאתי תשובה לדבריהם! והן לא מצאו תשובה לדברי!

ומדייקינן: מדקאמר להו רבי יהודה "אי אתם מודים", לאו, מכלל, דפטרי רבנן בלאחריו ובא לו לאחריו [עיין עיונים⁽⁵⁾].

הרי שנחלקו בזה חכמים ורבי יהודה.

ודחינן: וליטעמך, הא דקאמרי ליה חכמים לרבי יהודה: אי אתה מודה בכלאחר ידו ורגליו שהוא פטור. האם הכי נמי תאמר דמכלל, דמחייב רבי יהודה בכך?

4. הקשה הרע"א דאם כן אף בלאחריו ובא לו לפניו אמאי חייב שהרי לא התכוין לעשות מלאכה שחייב עליה, כמו נתכוין לחתוך את התלוש וחתך את המחובר דפטור מחטאת דהוי מתעסק. והרא"מ הורוויץ תירץ, דאולי כיון

שהוא התכוין למלאכה לפי דעתו ועלתה בידו מלאכה ממש, חייב.

5. הקשו הראשונים, דאדרבה האי לישנא משמע בכל דוכתא דמודים רבנן בזה דחייב, דה"ק כשם

והתניא: לאחר ידו ורגלו — דברי הכל פטור?

אלא ודאי, כך ביאור הדברים: לאחריו ובא לו לאחריו — דברי הכל חייב. לפי שיש המוציאים כן ואעפ"י שהיא שמירה פחותה. לאחר ידו ורגלו — דברי הכל פטור, שאין זו דרך הוצאה כלל.

כי פליגי: בפונדתו ופיה למטה.

מר רבי יהודה מדמי ליה לאחריו ובא לו לאחריו.

ומר חכמים מדמי ליה לאחר ידו ורגלו, שאינו דומה לאחריו ובא לו לאחריו, דהתם משתמר קצת. אבל בפיה של פונדתו למטה הרי נופלים המעות, ואין זו דרך הוצאה כלל.

שנינו במשנה: באמת אמרו האשה.

תנא: כל "באמת אמרו" — הלכה היא, ואין לגמגם בדבר.

שנינו במשנה: רבי יהודה אומר מקבלי פתקין:

תנא: שכן לבלרי מלכות סופרי המלך עושין כן, כשדבר המלך נחזק, שמוסרו לרץ

אחר כשאינו מוצא את מי שהיה בדעתו לתת לו מלכתחילה.

מתניתין:

המוציא כבר לרה"ר, חייב. (6)

הוציא והו שנים, פטורין כדילפינן בגמרא.

לא יכול אף אחד מהם להוציא מחמת כובדו והוציא והו שנים — חייבין. (7)

ורבי שמעון פוטר. ובגמרא תתבאר מחלוקתם.

גמרא:

אמר רב יהודה אמר רב, ואמרי לה, אמר אבוי, ואמרי לה, במתניתא תנא:

א. זה יכול להוציא לבדו וזה יכול להוציא לבדו, והוציא והו שניהם —

רבי מאיר מחייב,

ורבי יהודה ורבי שמעון פוטרם לפי שאין הדרך ששנים יוציאו דבר שאחד לבד יכול להוציאו, ולקמן ממעט ליה מקרא.

אלא נקיט ליה אגב סיפא.

7. היינו כל אחד מביא חטאת בפני עצמו, ותו' בב"ק מ, א ד"ה כופר, הקשו, דשם אמרינן בשור של שותפין שנגח שאי אפשר לומר שכל אחד ישלם כופר שלם שהרי כופר אחד אמר רחמנא ולמה לגבי חטאת לא אמרינן דחטאתא אחד אמר רחמנא ולא שתיים. ותירצו שכיון שבמיד חייב כל אחד כרת ה"ה שהוא חייב חטאת בשוגג,

שאתם מודים בזה כך הוודו לי בזה. ותירצו דהראיה היא מהסיפא דקאמר רבי יהודה "הם לא מצאו תשובה לדברי" וסברה הגמ' דה"ק הם לא מצאו טעם לחלק בין פונדתו למטה לבין לאחריו ובא לאחריו, ואעפ"כ לא חזרו בהן, וע"כ משום דפטרי אף בלאחריו. ולמסקנת הגמ' הוי פירוש "אי אתם מודים לי" כבכל הש"ס.

6. כתב הריטב"א דלא איצטריכא ליה למיתני

ב. זה אינו יכול וזה אינו יכול —

רבי יהודה ורבי מאיר מחייבים, שרבי יהודה מודה כאן שהם חייבים, לפי שבאופן כזה, הדרך הוא ששנים מוציאים.⁽⁸⁾

ורבי שמעון פוטר.

ג. זה יכול וזה אינו יכול והוציאו שניהם — דברי הכל חייב רק זה שיכול.

תניא נמי חכי: המוציא כבר לרה"ר חייב.

הוציאו שנים, רבי מאיר מחייב ואפילו כל אחד יכול לבדו.

ורבי יהודה אומר: אם לא יכול אחד להוציא, כלומר כל אחד ואחד מהם, והוציאו שנים, חייבין. ואם לאו, אלא זה יכול לבדו וזה יכול לבדו, והוציאוהו יחד — שניהם פטורים.

ורבי שמעון פוטר אפילו כשכל אחד אינו יכול לבדו.

והוינן בה: מנא הני מילי, מנין למד כל אחד מהם את שיטתו?

דתנו רבנן: כתיב בחטאת "ואם נפש אחת תחטא בשגגה... בעשותה אחת ממצות ה' אשר לא תעשינה". ודרשינן מדכתיב "בעשותה", כי דוקא העושה את המלאכה כולה חייב עליה, ולא העושה את מקצתה.

כיצד?

שנים שהיו אוחזין במלגזו [מלשון מזלג] מגריפה, ולוגזין מאספין את השיבולים בגורן, שעושים מלאכת מעמר.

או שהיו שנים אוחזין בכרכר שבט, ושובטין בו לישר את חוטי השתי שהוא בכלל מלאכת מיסך.

או אוחזין בקולמוס וכותבין ביחד.

או אוחזין בקנה והוציאו אותו לרה"ר.

וכל אלו, זה יכול וזה יכול הם.

יכול יהיו חייבין?

תלמוד לומר "בעשותה" — העושה את כולה ולא העושה מקצתה.

אבל אם היו אוחזין בעיגול של דבילה גא-א והוציאו אותו לרה"ר, או בקורה והוציאו אותה לרה"ר, שהם כבדים מיכולת אדם אחד לשאתם.

רבי יהודה אומר: אם לא יכול כל אחד מהם להוציא, והוציאוהו שנים — חייבין. ואם לאו, אלא כל אחד לחוד יכול — שניהם פטורין.

רבי שמעון אומר: אעפ"י שלא יכול כל אחד לחוד להוציא והוציאוהו שנים — הרי הם פטורין.

8. והריטב"א כתב הטעם, דכיון שכל אחד עשה בה בכל כחו הרי זה חשיב כעושה את הכל.

ועוד תירצו דיש לחלק בין חיוב לגבוה ששייך שכל אחד יתחייב קרבן, אבל בחיוב לחבירו למה ירויח זה מכך שהשור שייך לשנים.